

Naziv projekta:

**Umrežavanje, izgradnja i povećanje kapaciteta OCD-a
Hercegovine i Cetinske krajine**

**PROGRAM PREKOGRANIČNE SURADNJE IZMEĐU REPUBLIKE
HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE**

Prioritet 1. Prekogranično umrežavanje i jačanje kapaciteta

Vodeći partner:

Udruga za održivi razvoj Hercegovine

Ulica Kralja Tomislava 16, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

Partner:

Centar za ruralni razvoj CERURA HR, Bazana 27, 21230 Sinj, Hrvatska

Ured: Brnaze 410, 21230 Sinj

Telefon: +385 95 576 5960

e-pošta: d.ruralis@gmail.com anamusteric6@gmail.com

Internet stranica: www.cerura-mladi.com

Uvod

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (u nastavku: Ministarstvo) u skladu sa zakonom o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske (NN 124/11, 16/12), nositelj je Programa prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Program je rezultat zajedničke suradnje i koordinacije Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Cilj Programa jest jačanje prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine kroz gospodarsku, socijalnu i demografsku revitalizaciju pograničnog područja te pružanje potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini.

Program pridonosi osnaživanju pograničnog područja Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, njihovom gospodarskom i svekolikom razvoju, osigurava pretpostavke za jačanje konkurentnosti i ostvarenje prekograničnih razvojnih potencijala te potiče aktivaciju svih dionika na zajednički rad za dobrobit hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Doprinosi stvaranju preduvjeta za sprječavanje iseljavanja stanovništva, smanjenju negativnog demografskog trenda i održivom razvoju u pograničnom području te podiže kvalitetu života i integraciju cjelokupnog stanovništva koje živi na tom prostoru.

Programsko područje koje čini prihvatljivo područje provedbe projekata obuhvaća sljedeći teritorij Republike Hrvatske (Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Zadarska, Ličko-senjska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Brodsko-posavska, Vukovarsko-srijemska, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Osječko-baranjska i Zagrebačka županija) te Bosne i Hercegovine (Zapadnohercegovačka, Hercegbosanska, Posavska, Hercegovačko-neretvanska županija, Županija Središnja Bosna, Zeničko-dobojska županija, Tuzlanska županija, Sarajevska županija, Banja Luka, Derвента, Prijedor, Brod i Brčko distrikt).

Program se sastoji od slijedećih područja ulaganja:

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

- Prioritet 1. Prekogranično umrežavanje i jačanje kapaciteta
- Prioritet 2. Investicijski projekti

Prioritet 1. Prekogranično umrežavanje i jačanje kapaciteta:

- Programi stručne i praktične edukacije s posebnim naglaskom na edukacije iz područja pripreme i provedbe europskih projekata i programa Europske unije
- Izrada studija i projektno-tehničke dokumentacije za projekte od značaja za lokalni i regionalni razvoj
- Organizacija posjeta/konferencija/manifestacija s ciljem prekograničnog umrežavanja te razmjene znanja i iskustava u regionalnom razvoju i provedbi razvojnih projekata
- Nabava opreme
- Manji infrastrukturni radovi.

2

Prioritet 2. Investicijski projekti:

- Infrastrukturni radovi koji doprinose lokalnom i regionalnom razvoju
- Nabava opreme za projekte koji doprinose lokalnom i regionalnom razvoju.

Tematsko područje projektnog prijedloga može biti kulturne, društvene, javne, komunalne, socijalne, zdravstvene, okolišne ili gospodarske namjene, a njegovom provedbom će se doprinijeti povećanju kvalitete života i standardu usluga u lokalnoj zajednici, gospodarskom oporavku te jačanju konkurentnosti i ostvarenja vlastitih razvojnih potencijala.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Ciljevi projekta

Zajedničke aktivnosti partnera:

Zajednička aktivnost 1

Radionice za pisanje i upravljanje projektima EU fondova, na lokacijama u Hercegovini i Cetinskoj krajini.

Zajednička aktivnost 2

Organizacija posjeta uspješnim projektima financiranim iz EU fondova na području Cetinske krajine. Cilj putovanja: naučiti praktične metode implementacije projekata, uključujući logistiku, upravljanje i promociju. Posjete bi uključivale prezentacije i razmjenu iskustava s voditeljima projekata.

Zajednička aktivnost 2

Kreiranje zajedničke web platforme za umrežavanje, koja bi služila kao alat za prekograničnu suradnju. Web stranica bi služila za dijeljenje projektni resursa, vodiča i obrazaca i kao mogućnost virtualnih sastanaka i razmjene ideja.

Vrijeme provedbe projekta: 2025.g.

Ciljevi projekta Vodeći partner:

1. Prekogranična suradnja: Osnaživanje suradnje organizacija civilnog društva između Hercegovine i Cetinske krajine na pripremi i provedbi EU projekata.
2. Jačanje administrativnih kapaciteta organizacija civilnog društva: Opremljenje ureda potrebnom tehnologijom i infrastrukturom kako bi se poboljšala učinkovitost u pripremi i upravljanju projektima.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

3. Edukacija sudionika: Pružanje edukacija i obuka kako bi se stekla znanja za uspješnu pripremu, prijavu i implementaciju EU projekata.
4. Izrada web stranice: Razviti online platformu koja će služiti kao informativni i komunikacijski alat za sve sudionike u projektu, a također će omogućiti bolju vidljivost i dostupnost informacija vezanih uz EU fondove i projekte.

Ciljevi projekta Partner:

1. Prekogranična suradnja: Osnaživanje suradnje organizacija civilnog društva između Hercegovine i Cetinske krajine na pripremi i provedbi EU projekata.
2. Edukacija sudionika: Pružanje edukacija i obuka kako bi se stekla znanja za uspješnu pripremu, prijavu i implementaciju EU projekata.

Očekivani rezultati

Očekivani rezultat Vodeći partner:

1. Značajno povećanje broja prijavljenih projekata: organizacija civilnog društva u Hercegovini bit će bolje pripremljene za prijavu na EU fondove, s većim šansama za uspjeh.
2. Bolja suradnja između organizacija civilnog društva iz Hercegovine i Cetinske krajine: Stvaranje trajnih suradničkih veza, omogućujući zajedničke projekte i razmjenu iskustava između tih regija.
3. Veća vidljivost i dostupnost informacija: Web stranica će biti ključni alat za informiranje svih zainteresiranih strana o EU mogućnostima, pravilima i prilikama.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

4. Povećanje administrativnih kapaciteta: Korištenje moderne opreme poboljšat će administrativnu učinkovitost i ubrzati rad u pripremi i provedbi projekata.

Očekivani rezultat Partner:

1. Povećani kapaciteti Partnera za prijave na projekte iz EU fondova
2. Uspostavljanje dugoročne suradnje između OCD-a s obje strane granice radi prijave zajedničkih projekata na EU fondove čime se doprinosi rješavanju problema lokalne zajednice
3. Prijenos znanja i iskustava glede EU fondova na OCD-e u Hercegovini

Aktivnosti projekta

Glavne aktivnosti Partnera:

AKTIVNOST 1

Angažman voditelja/asistenta projekta

Voditelj projekta će biti angažiran tijekom cijelog trajanja projekta na pola radnog vremena.

Faza 1: Priprema i planiranje projekta (1. - 3. mjesec):

Planiranje aktivnosti, postavljanje ciljeva, priprema detaljnog plana rada.

- Faza 2: Implementacija aktivnosti (4. - 9. mjesec):

Koordinacija obuka, seminara, radionica i drugih aktivnosti, angažiranje vanjskih stručnjaka, nabava opreme.

Angažman: 25 sati tjedno (oko 600 sati)

- Faza 3: Finalizacija i evaluacija (10. - 12. mjesec):

Forum ili prostor za online razmjenu iskustava i informacija među dionicima. Integracija s društvenim mrežama za veću vidljivost.

AKTIVNOSTI 2

Organiziranje edukativnih radionica:

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Radionica: Što je lokalni razvoj pod vodstvom zajednice

CLLD (eng. Community Led Local Development - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice) je mehanizam za uključivanje partnera na lokalnoj razini, uključujući i predstavnike civilnog društva i lokalne gospodarske dionike, u izradu i provedbu integrirane lokalne razvojne strategije koja pomaže njihovom području u prijelazu k održivoj budućnosti.

CLLD se provodi putem integriranih i multi-sektorskih strategija lokalnog razvoja dizajniranih na način da uvažavaju lokalne potrebe i potencijale, uključuje inovativne razvojne mogućnosti u lokalnom kontekstu, umrežavanje i suradnju.

Predstaviti će s poglavlja Smjernica.

U poglavlju 1. govori se o tome zašto je vrijedno baviti se CLLD-om u situacijama brzih promjena s kojima su suočena brojna lokalna područja Europe.

U poglavlju 2. korištenjem spirale kojom se ilustrira veza između trojstva kojeg sačinjavaju strategija, partnerstvo i područje, predstavnici ciljne skupine se upoznaje s osam koraka koje je potrebno proći da bi se uspostavio CLLD.

Poglavlje 3. usmjereno je na postojeća partnerstva kao što je LEADER.

U poglavlju 4. ispituje se zašto i kako provoditi CLLD u gradovima.

U poglavlju 5. razmatra se zašto i kako provoditi CLLD za socijalnu uključenost. U njemu se CLLD stavlja u vezu sa socijalnim inovacijama. Razmatra se niz različitih žarišta CLLD-a za socijalnu uključenost i istražuje kako odgovoriti na pitanja povezana sa strategijom, partnerstvima i područjima u kontekstu socijalne uključenosti. U tom se poglavlju sagledava kako CLLD može promicati socijalnu uključenost i daju primjeri kako se to može postići u praksi na nizu socijalnih izazova kao što su marginalizirane skupine, migranti te beskućnici kao i aktivno starenje i mladi.

U poglavlju 6. razmatra se kako se koordinirati s drugim fondovima i poboljšati rezultate.

U poglavlju 7. razmatra se kako CLLD učiniti sigurnijim, bržim i lakšim.

Pripadnici ciljne skupine su osviješteni o Smjernicama, usvojili nova znanja, primjere dobre prakse što je povezano s svrhom samog projekta i ciljevima naročito jačanje kapaciteta OCD-a za rješavanje lokalnih problema i unaprjeđivanje znanja kako bi se primijenila rješavanje problema na lokalnoj razini koji služe i

kao podloga za djelovanje u kriznim situacijama. Na radionici sudjeluje minimalno 10 predstavnika OCD-a koji su usvojili potrebna znanja iz temeljnog dokumenta namijenjen lokalnim dionicima.

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini.

Radionica: LEADER pristup

Jedna od osnovnih karakteristika provedbe ruralnog razvoja u ruralnim zajednicama je stavljanje naglaska na lokalno stanovništvo čime se ono potvrđuje kao glavni čimbenik ukupnog razvoja ruralnih područja. Upravo ta posebnost pouzdanja u ljude koji žive u ruralnim područjima i u njihove sposobnosti za otkrivanje onoga što najbolje odgovara njihovom okolišu, kulturi, radnim tradicijama i vještinama čini posebnost LEADER projekata te samog LEADER programa.

LEADER je akronim francuskog izraza Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (eng. Links between actions for the development of the rural economy; hrv. Veza među aktivnostima razvoja ruralnog gospodarstva) koji predstavlja inicijativu Europske unije za potporu projektima ruralnog razvoja pokrenutim na lokalnoj razini u svrhu revitalizacije ruralnih područja i stvaranja novih radnih mjesta. Program se oslanja na izradu i provedbu lokalnih razvojnih strategija (LRS) koje omogućuju integralnu provedbu gospodarske i socijalne kohezije, a provode ih lokalne akcijske grupe (LAG-ovi). LAG-ovi su udruge koje pružaju direktnu potporu lokalnim razvojnim dionicima i projektima nacionalnih programa ruralnog razvoja.

8

LEADER se temelji na 7 osnovnih načela koje služe kao putokaz lokalnom razvoju govoreći o tome kako, a ne što treba raditi:

PRISTUP TEMELJEN NA OSOBITOSTIMA PODRUČJA – svako ruralno područje ima svoja obilježja, potencijale, posebnosti i prepoznatljivost i na njima treba planirati i graditi budućnosti.

PRISTUP ODOZDO PREMA GORE – široko uključivanje svih raspoloživih snaga u lokalnim zajednicama doprinijet će kvalitetnom razvoju bogatstvom ideja i mogućih rješenja.

USPOSTAVLJANJE LOKALNIH PARTNERSTVA – povezivanje, uspostavljanje partnerstva i razvoj kulture suradnje imaju presudnu važnost. LEADER-ova originalna ideja je stvaranje lokalnih javno-privatnih partnerstva u obliku lokalnih akcijskih grupa – LAG-ova.

INOVATIVNOST – tradicija je svakako temelj održivog ruralnog razvoja, ali su inovacije nužne kako bi se tradicionalne vrijednosti predstavile na nov i tržišno konkurentan način.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

INTEGRALAN I VIŠESEKTORSKI PRISTUP – horizontalno, međusektorsko povezivanje kao i povezivanje lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija osobito je važno u ostvarivanju održivog ruralnog razvoja.

UMREŽAVANJE I SURADNJA – povezivanje, pokretanje i provedba zajedničkih projekata dva ili više LAG-ova unutar zemlje, regije i/ili Europske unije, učenje na primjerima dobre prakse, prijenos i razmjena znanja i iskustva od posebne su važnosti u provedbi LEADER-a.

ODRŽIVI RURALNI RAZVOJ – razvoj koji se temelji na očuvanju i uravnoteženom razvoju okolišnog, društvenog i gospodarskog kapitala.

Minimalno 10 pripadnika ciljne skupine su osvojili potrebna znanja koja mogu koristiti u radu OCD-a.

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini.

Radionica: Pametna sela

Važna inicijativa za “pametna sela” dogodila se u rujnu 2016. godine kada se 340 predstavnika ruralnog područja okupilo u Corku, u Irskoj, kako bi počeli konstruirati viziju budućnosti EU-a. Donesena je tzv. Deklaracija iz Corka 2.0 pod nazivom “Bolji život” u ruralnim područjima, a temeljila se na sveobuhvatnom pristupu ruralnom razvoju.

Koncept “pametnih sela” uključuje korištenje modernih tehnologija zahvaljujući kojima je moguće stvoriti okruženje koje će stanovnicima ruralnih područja dati iste mogućnosti kakve imaju stanovnici urbanih sredina u ekonomskom, društvenom, obrazovnom i zdravstvenom smislu. Lokalna partnerstva i inicijative “bottom-up” pristupa uz institucionalnu integralnu međusektorsku podršku temelj su održivog ruralnog razvoja. Ograničenost resursa obvezuje nas na djelovanje (mислеći na poljoprivrednu proizvodnju) bez nanošenja štete prirodnim izvorima i okolišu, jer je upravo zaštita prirode ključ održive poljoprivrede. Digitalizacija sela predstavljanjem novih servisa i usluga doprinijeti će boljoj ravnoteži gospodarskog i socijalnog kapitala, a samim time i kvaliteti života ljudi u ruralnom području. Povezano s tim, iskorak u prevladavanju prometne izoliranosti ruralnih krajeva (posebice otoka) korištenjem modernih tehnologija (digitalnih aplikacija, “car-sharing” usluga i sl.), uz naravno neizostavnu institucionalnu podršku ulaganjima u infrastrukturu i javni prijevoz, pomoći će u stvaranju privlačnih uvjeta u preraspodjeli životnog prostora u Hrvatskoj.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Uz navedeno, ulagati će se dodatni napori u edukaciju svih aktera, kako bi poljoprivrednici svojim kreativnim idejama i novim proizvodima dodane vrijednosti postali poduzetnici u punom smislu riječi te kako bi udruživanjem nastupali na unutarnjem tržištu i iskoristili njegove prednosti. Prijenos znanja, učenje na primjerima dobre prakse i kontinuirana suradnja stvaraju pretpostavke za ostanak ljudi u ruralnim krajevima.

Neizostavno i kontinuirano jačanje suradnje lokalnih, regionalnih i nacionalnih tijela, kao i umrežavanje i međusobno povezivanje poljoprivrednika, uz pomoć modernih tehnologija i održivog upravljanja prirodnim resursima predstavljaju cilj revitalizacije ruralnog područja, naravno uzevši u obzir specifične karakteristike područja na kojima su locirani.

Minimalno 10 pripadnika ciljne skupine su osvojili potrebna znanja koja mogu koristiti u radu OCD-a.

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini.

Radionica: Održivi razvoj

Koncept održivog razvoja podrazumijeva proces postizanja ravnoteže između gospodarskih, socijalnih i okolišnih zahtjeva, kako bi se osiguralo “zadovoljavanje potreba sadašnje generacije, bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe”.

Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, SDGs), poznati i kao Globalni ciljevi, novi su, univerzalni ciljevi i pokazatelji za koje se očekuje da će ih članice Ujedinjenih naroda koristiti u kreiranju svojih programa i politika u sljedećih petnaest godina. Program za održivi razvoj 2030. Program je usvojen nakon trogodišnjeg procesa konzultacija, u kojem su bile zastupljene sve društvene skupine na svim razinama. Program se nastavlja na milenijske razvojne ciljeve,

ali i na druge dokumente (npr. zaključke Konferencije Ujedinjenih naroda o održivom razvoju Rio + 20 i Konferencija o financiranju razvoja).

CILJ 1. SVIJET BEZ SIROMAŠTVA (Okončati siromaštvo svuda i u svim oblicima)

CILJ 2. SVIJET BEZ GLADI (Okončati glad, postići sigurnost u opskrbi hranom, unaprijediti kvalitetu prehrane i promovirati održivu poljoprivredu)

CILJ 3. ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE (Promovirati zdrav život i dobrobit svih ljudi, svih životnih dobi)

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

CILJ 4. KVALITETNO OBRAZOVANJE (Osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje za sve te promovirati mogućnost cjeloživotnog učenja)

CILJ 5. RODNA RAVNOPRAVNOST (Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojčice)

CILJ 6. ČISTA VODA I SANITARNI UVJETI (Osigurati sanitarne uvjete i pristup pitkoj vodi za sve)

CILJ 7. PRISTUPAČNA ENERGIJA IZ ČISTIH IZVORA (Osigurati pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve)

CILJ 8. DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST (Promovirati inkluzivni i održivi ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve)

CILJ 9. INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA (Izgraditi izdržljivu infrastrukturu, promovirati održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost)

CILJ 10. SMANJENJE NEJEDNAKOSTI (Smanjiti nejednakost između i unutar država)

CILJ 11. ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE (Učiniti gradove i naselja inkluzivnim, sigurnim, izdržljivim i održivim)

CILJ 12. ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA (Osigurati modele održive potrošnje i proizvodnje)

CILJ 13. ZAŠTITA KLIME (Poduzeti hitne akcije u suzbijanju klimatskih promjena i njihovih posljedica)

CILJ 14. OČUVANJE VODENOG SVIJETA (Zaštititi i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse)

CILJ 15. OČUVANJE ŽIVOTA NA ZEMLJI (Održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i spriječiti daljnji gubitak biološke raznolikosti)

CILJ 16. MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE (Promovirati miroljubiva, inkluzivna i pravedna društva)

CILJ 17. PARTNERSTVOM DO CILJEVA (Učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj)

Minimalno 10 predstavnika ciljne skupine su usvojili 17 ciljeva te im to služi u radu OCD-a.

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini.

Radionica: Zajednička poljoprivredna politika EU

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) bavi se pitanjima hrane, okoliša i sela. Zajednička poljoprivredna politika predstavlja partnerstvo između poljoprivrede i društva kojim se osigurava stabilna opskrba hranom po pristupačnim cijenama, poljoprivrednicima osigurava prihod i održava dinamičnost ruralnih područja.

ZPP za razdoblje 2023. – 2027. osuvremenjena je politika, snažno usmjerena na rezultate i uspješnost.

Sporazum o reformi zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) službeno je donesen 2. prosinca 2021. Novim propisima, koji su stupili na snagu 1 siječnja 2023., omogućuje se pravedniji i zeleniji ZPP koji više vodi računa o uspješnosti.

Njima se nastoji osigurati održiva budućnost za europske poljoprivrednike, pružiti usmjerenija potpora manjim poljoprivrednim gospodarstvima i omogućiti veća fleksibilnost državama članicama EU-a u prilagodbi mjera lokalnim uvjetima.

Poljoprivreda i ruralna područja imaju središnju ulogu u europskom zelenom planu, a ZPP za razdoblje 2023. – 2027. bit će ključan instrument u ostvarivanju ciljeva strategije „od polja do stola” i strategije za bioraznolikost.

Politika je usmjerena na deset posebnih ciljeva povezanih sa zajedničkim ciljevima EU-a za socijalnu, ekološku i gospodarsku održivost u poljoprivredi i ruralnim područjima.

Ciljevi su sljedeći:

- osiguravanje pravednog dohotka za poljoprivrednike
- povećanje konkurentnosti
- jačanje položaja poljoprivrednika u lancu opskrbe hranom
- borba protiv klimatskih promjena
- briga za okoliš
- očuvanje krajolika i biološke raznolikosti
- poticanje generacijske obnove

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

- dinamična ruralna područja
- zaštita kvalitete hrane i zdravlja
- poticanje znanja i inovacija.

Svaka država članica EU-a izradila je nacionalni strateški plan u okviru ZPP-a u kojem se kombiniraju financijska sredstva za potporu dohotku, mjere ruralnog razvoja i tržišne mjere. Države članice sudjelovale su u ostvarenju deset konkretnih ciljeva tako što su pri izradi svojih strateških planova koristile Komisijin paket opsežnih političkih mjera, koje su se mogle prilagoditi nacionalnim potrebama i kapacitetima.

Ključna područja reforme:

- Zeleniji ZPP
- Pravedniji ZPP
- Poboljšanje konkurentnosti

Financiranje u okviru ZPP-a

ZPP-u za razdoblje 2021. – 2027. bit će dodijeljeno 387 milijardi EUR. Ta sredstva dolaze iz dva različita fonda: iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP), u iznosu od 291,1 milijarde EUR (u tekućim cijenama) i iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), u iznosu od 95,5 milijardi EUR.

13

Proračun EPFRR-a uključuje 8 milijardi EUR iz instrumenta Next Generation EU za pomoć ruralnim područjima u provedbi strukturnih promjena potrebnih za postizanje ciljeva europskog zelenog plana i digitalne tranzicije. Unapređenje istraživanja, razmjena znanja i inovacije ključni su za održavanje pametnog i održivog poljoprivrednog sektora. U okviru svoje obveze podupiranja istraživanja i inovacija u poljoprivredi Komisija je predložila izdvajanje 10 milijardi EUR iz programa Obzor Europa za projekte povezane s hranom, poljoprivredom, ruralnim razvojem i biogospodarstvom. Reformirani ZPP iskorištava ta povećana ulaganja te obuhvaća snažnije sustave znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS) kako bi se pospješio razvoj inovacijskih projekata, širili njihovi rezultati i potaknula njihova najšira moguća primjena. Savjetodavne službe za poljoprivredna gospodarstva ključan su instrument za razmjenu novih znanja i ideja.

Minimalno 10 predstavnika ciljne skupine su usvojili ZPP i mogućnosti prijave svojih projekata na natječaje.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini

Radionica: Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.

Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. (PKK 2021.-2027.) postavlja ciljeve i prioritete za učinkovito korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF) za razdoblje 2021.-2027. Glavni cilj podržanih intervencija je ojačati gospodarstvo, poduprijeti digitalnu i zelenu tranziciju, digitalizacija za građane i poduzeća, poboljšati povezanost i mobilnost u cijeloj Republici Hrvatskoj i ojačati kvalitetu života stanovništva. PKK 2021.-2027. provest će se u okviru Kohezijske politike (KP) Europske unije (EU) kroz cilj ulaganja u radna mjesta i rast, te će pridonijeti ispunjenju ciljeva politike 1 do 4 definiranih u članku 5. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća.

PKK 2021.-2027. se temelji na Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. (NRS 2030), najvišem aktu strateškog planiranja koji određuje trenutno stanje, razvojne potencijale, viziju, smjernice razvoja, strateške ciljeve i scenarije razvoja. Ulaganja iz EU fondova doprinijet će uravnoteženom regionalnom razvoju. Ulaganja će se osim na cijelo područje RH, usmjeriti i na potpomognuta i brdsko-planinska područja, područja koja prema stupnju razvijenosti zaostaju za nacionalnim prosjekom, koja su jače izložena demografskim izazovima i deprivaciji te područja razvojnih ograničenja i posebnosti.

14

PRIORITETI:

1. Jačanje gospodarstva ulaganjem u istraživanje i inovacije, podupiranjem poslovne konkurentnosti, digitalizacije i razvojem vještina za pametnu specijalizaciju
2. Jačanje digitalne povezanosti
3. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, prilagodbe na klimatske promjene, sprječavanje rizika, zaštita okoliša i održivosti resursa
4. Razvoj održive intermodalne urbane mobilnosti, kao dio prijelaza na niskougljično gospodarstvo
5. Razvoj održive, pametne i sigurne mobilnosti
6. Jačanje zdravstvenog sustava; promicanje socijalnog uključivanja, obrazovanja i cjeloživotnog učenja

U okviru prioriteta predstaviti će se specifični ciljevi i alokacija sredstava.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Minimalno 10 predstavnika ciljne skupine educirani su o PKK-u i stečena znanja mogu primijeniti u svojoj zajednici.

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini.

Radionica: Integrirani teritorijalni program 2021.-2027.

U okviru Kohezijske politike u Republici Hrvatskoj za financijsko razdoblje Europske unije 2021. - 2027. Europska komisija je 2. prosinca 2022. odobrila Integrirani teritorijalni program 2021.-2027. (ITP) koji uključuje korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj i Fonda za pravednu tranziciju.

U okviru ITP-a, otoci su zastupljeni kroz područje Razvoj pametnih i održivih otoka, Specifični cilj 5.2. Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, lokalnog razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u područjima koja nisu urbana, čime se dodatno daje na važnosti provedbi otočne razvoje politike u RH.

ITP je namijenjen rješavanju specifičnih problema i izazova hrvatskih otoka i kroz njegovu provedbu primjenjivat će se multi-tematski i multi-sektorski pristup otočnom razvoju u svih 7 obalno-otočnih županija.

15

Za otoke je kroz ITP predviđena alokacija od 150 mil. EUR koja će se usmjeriti u sljedeća područja:

- Revitalizacija javno-društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom te ostale infrastrukture namijenjene javnoj uporabi
- Ulaganje u obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine te kulturno-turističkih lokacija, valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka
- Ulaganja u razvoj zelene i plave infrastrukture te jačanje kapaciteta i operativne spremnosti civilne zaštite i vatrogastva s naglaskom na uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa
- Ulaganja u energetska učinkovitost i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u infrastrukturnim ulaganjima
- Ulaganja u poslovnu infrastrukturu, izgradnju ili obnova poslovnih zona i poduzetničkih potpornih institucija (inkubatori i co-working prostori)

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Osnovni preduvjet za provedbu ITP-a na otocima je izrada teritorijalnih strategija (TS) čiji su nositelji obalno-otočne županije. Svaka županija izrađuje TS za svoje otočno područje, kao dodatak planu razvoja županije. U pripremi, provedbi i praćenju TS-a, otočni dionici su zastupljeni kroz radnu skupinu (Otočno partnerstvo) čime se osigurava participativni pristup i pristup odozdo prema gore u rješavanju lokalnih problema otočnog područja.

Na temelju analize razvojnih potreba i potencijala otočnog područja u TS-u utvrdit će se konačna područja ulaganja koja će se financirati putem ITP-a, a po završetku izrade teritorijalnih strategija i potpisivanju sporazuma između MRRFEU i županija, bit će objavljeni Pozivi na dostavu projektnih prijedloga.

U svrhu donošenja Odluke o suglasnosti na konačan prijedlog TS-a od strane MRRFEU, objavljuje se Poziv na sudjelovanje obalno-otočnih županija u provedbi Integriranog teritorijalnog programa 2021.-2027. na otocima i pripremu teritorijalnih strategija. U sklopu prijave na ovaj Poziv županija dostavlja konačan prijedlog TS-a čime ujedno potvrđuje svoju spremnost za sudjelovanjem u aktivnostima ITP-a. Suglasnost MRRFEU na konačan prijedlog TS-a predstavlja preduvjet za donošenje TS-a od strane županijske skupštine i sklapanje Sporazuma o provedbi TS-a između MRRFEU i županije.

Minimalno 10 predstavnika ciljne skupine educirani su o ITP-u i stečena znanja mogu primijeniti u svojoj zajednici.

16

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini.

Radionica: Europska teritorijalna suradnja

Republika Hrvatska već dugi niz godina sudjeluje u programima prekogranične i transnacionalne suradnje, a nakon ulaska u Europsku uniju, sudjeluje i u programima međuregionalne suradnje. Projekti europske teritorijalne suradnje u kojima sudjeluju partneri iz Republike Hrvatske sufinanciraju se iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR). RH sudjeluje u ukupno 13 programa europske teritorijalne suradnje.

Kroz sudjelovanje u programima prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje doprinosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih regija i ujednačavanju njihova razvoja te smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti. Također, ugovoreni projekti doprinose zajedničkom rješavanju izazova koji nadilaze nacionalne granice i omogućuju povezivanje, odnosno sinergiju lokalnih i regionalnih politika s Kohezijskom politikom Europske unije.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Prekogranični programi

Republika Hrvatska sudjeluje ukupno u 5 programa prekogranične suradnje, od čega u 3 programa sa zemljama članicama EU (Slovenija - Hrvatska, Mađarska - Hrvatska, Italija - Hrvatska) te 2 programa prekogranične suradnje sa zemljama nečlanicama EU, gdje Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU sudjeluje obavlja funkciju Upravljačkog tijela (Hrvatska - Srbija i Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora). U programima prekogranične suradnje hrvatski projektni partneri sudjeluju s partnerima iz susjedne zemlje kroz zajedničku provedbu projekata na programskom području programa.

Transnacionalna suradnja

Republika Hrvatska sudjeluje ukupno u 4 programa transnacionalne suradnje (Jadransko-jonski program transnacionalne suradnje (Adrion), Dunav, Središnja Europa te Euro-Mediteran). U programima transnacionalne suradnje hrvatski projektni partneri surađuju s partnerima iz više zemalja sudionica programa, a s obzirom da je programsko područje cijela Republika Hrvatska, nemaju teritorijalna ograničenja za provedbu aktivnosti.

Međuregionalna suradnja

Republika Hrvatska sudjeluje u 2 programa međuregionalne suradnje gdje je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU Nacionalno tijelo, a to su programi INTERREG EUROPE i INTERACT. U programima međuregionalne suradnje hrvatski projektni partneri sudjeluju u suradnji s partnerima iz više zemalja sudionica programa, a s obzirom da je programsko područje cijela Republika Hrvatska, također nemaju teritorijalna ograničenja za provedbu aktivnosti.

Makroregionalne strategije

Makroregionalne strategije omogućuju raznolikim dijelovima Europe ujednačavanje gospodarskog razvitka, kao jednog od glavnih dugoročnih ciljeva EU. Pokretanje makroregionalnih strategija potaknuto je potrebom za povezivanjem i usklađivanjem regionalnih, nacionalnih i EU politika, kroz povezivanje dionika na gotovo svim razinama društva, a što rezultira i efikasnijim korištenjem EU fondova.

Republika Hrvatska sudjeluje u Strategiji EU za dunavsku regiju i Strategiji EU za jadransku i jonsku regiju, čiju provedbu na nacionalnoj razini osiguravaju Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Na radionici će se predstaviti programska područja, prioriteti, specifični ciljevi, alokacije sredstava, natječaji a minimalno 10 polaznika radionice će usvojiti potrebna znanja.

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini

Radionica: Europski socijalni fond plus (ESF+)

Glavni cilj ulaganja sredstava Europskog socijalnog fonda + za razdoblje 2021.-2027. je ojačati ekonomiju i društvo kroz postizanje više razine zaposlenosti, aktivnosti i jačanja vještina radne snage, kvalitetnog i dostupnog obrazovanja povezanog s tržištem rada, s naglaskom na strukovno obrazovanje, snažnog sustava socijalne zaštite te kvalitetnih i dostupnih socijalnih i zdravstvenih usluga, uključujući usluga dugotrajne skrbi. Posebna pažnja usmjerena je na osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, posebice na djecu u nepovoljnom socio-ekonomskom položaju, mlade kao i ostale ranjive skupine, uključujući i žene u cilju osiguravanja njihove pune ravnopravnosti u društvu.

Program Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. (PULJP) se temelji na Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. (NRS 2030), koja određuje trenutno stanje, razvojne potencijale, viziju, smjernice razvoja, strateške ciljeve i scenarije razvoja, ali i izvješćima i preporukama za Hrvatsku u okviru europskog semestra. Uzimajući u obzir specifične okolnosti hrvatskog društva i gospodarstva, nacionalni ciljevi postavljeni su u skladu s ciljevima Europskog stupa socijalnih prava.

18

PULJP 2021.-2027. će doprinijeti nacionalnim ciljevima Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava za 2030.:

- Zaposleno 75% populacije između 20 i 65 godina (EU cilj 78%)
- Sudjelovanje 55% svih odraslih u cjeloživotnom učenju (EU cilj 60%)
- Smanjenje broja osoba u riziku od siromaštva i/ili socijalne isključenosti za 298.000 osoba od čega 40.000 djece (EU cilj 15 milijuna osoba od čega 5 milijuna djece)

Program se temelji na koncentraciji ulaganja u četiri ključna područja: ulaganje u zapošljavanje i povećanje razine vještina, socijalno uključivanje, obrazovanje i cjeloživotno učenje te ulaganje u zdravstvenu i dugotrajnu skrb.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

U provedbi ESF programa 2014.-2020. partnerstvo sa socijalnim partnerima i organizacijama civilnoga društva (OCD) pokazalo je puni potencijal za ostvarivanje zadanih ciljeva programa. Kroz provedbu aktivnosti, socijalni partneri i OCD-ovi imaju mogućnost razvoja svojih kapaciteta za ostvarivanje ESF+ ciljeva. OCD-ovi su posebno aktivni u pružanju socijalnih usluga i provedbi aktivnosti za socijalno uključivanje ranjivih skupina, a socijalni partneri su ključni dionik na tržištu rada.

Ulaganja iz ESF+ programa doprinijet će uravnoteženom regionalnom razvoju. S obzirom na značajne regionalne razlike u potrebama u području zapošljavanja, socijalnog uključivanja, obrazovanja te zdravlja, ESF+ ulaganja će imati regionalni/lokalni karakter pri dizajnu intervencija, vodeći računa o specifičnim lokalnim i regionalnim potrebama. Posebice se to odnosi na socijalne i zdravstvene usluge gdje će se ulaganja provoditi temeljem mapiranja potreba na lokalnoj razini (Zaželi, usluge u zajednici, osobni asistenti, itd.).

U ESF+ objedinjena su četiri zasebna instrumenta financiranja korištena u prethodnom programskom razdoblju 2014.-2020., odnosno Europski socijalni fond (ESF), Fond europske pomoći za najpotrebitije (FEAD), Inicijativa za zapošljavanje mladih (YEI) i Program za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI).

Predviđena sredstva ESF+ za Hrvatsku iznose 1,933 milijardi eura. Uz sredstva nacionalnog sufinanciranja, ukupna financijska vrijednost Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. iznosi gotovo 2,268 milijardi eura (uključujući sredstva tehničke pomoći).

19

Uredbom o uspostavi ESF+ definirano je 13 specifičnih ciljeva unutar kojih se razrađuju aktivnosti koje će biti financirane iz ovog fonda.

- a) pristup zaposlenju i aktivacijske mjere za sve
- b) modernizacija institucija tržišta rada
- c) promicanje rodno uravnoteženog sudjelovanja na tržištu rada
- d) promicanje prilagodbe radnika, poduzeća i poduzetnika promjenama te aktivnog i zdravog starenja
- e) unaprjeđenje sustava obrazovanja i osposobljavanja
- f) kvalitetni i uključivi sustavi obrazovanja i osposobljavanja
- g) cjeloživotno učenje i promjene radnog mjesta
- h) aktivno uključivanje i zapošljivost

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

- i) integracija državljana trećih zemalja
- j) integracija marginaliziranih zajednica kao što su Romi
- k) jednak pristup kvalitetnim socijalnim uslugama i uslugama zdravstvene zaštite
- l) promicanje socijalne integracije
- m) suzbijanje materijalne oskudice

Države članice nemaju obvezu odabrati sve specifične ciljeve za svoj program.

U okviru radionice predstaviti će se područja, ciljevi, specifični ciljevi, aktivnosti, natječaji kao i primjeri dobre prakse a minimalno 10 polaznika radionice će usvojiti potrebna znanja.

Način provedbe: Radionica uživo u RH koja će se pratiti i on line u Hercegovini.

AKTIVNOST 3

Prihvata studijske grupe iz Hercegovine i predstavljanje EU projekata dobre prakse

20

AKTIVNOST 4

Vidljivost projekta putem objave u online portalima:

- Pisanje i objava 5 PR članaka na lokalnom online portalu.
- Organiziranje konferencije o projektu.
- Najave aktivnosti u projektu preko lokalnog portala i vlastite web stranice.

Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine financiralo
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR

Trajanje projekta

Tijekom provedbe samog projekta u roku od 12 mjeseci održati će se 8 radionica i vježbe.

Očekivani utjecaj projekta

Vodeći partner i Partner će osigurati potrebne organizacijske, ljudske i financijske resurse kroz jasnu podjelu odgovornosti, angažman kvalificiranih stručnjaka i osiguranje potrebnih financijskih sredstava. Pravilno upravljanje resursima ključno je za uspješno izvršenje projektnih aktivnosti, postizanje ciljeva i osiguranje dugoročne održivosti projekta.

21

Održivost projekta bit će osigurana kroz jačanje kapaciteta organizacija, dugoročne mreže i partnerstva. Aktivnosti usmjerene na jačanje organizacijskih kapaciteta, financijsku samostalnost i društvenu uključenost stvorit će uvjete za nastavak projektnih aktivnosti, čak i nakon službenog završetka projekta. Kroz ovaj pristup, projekt će imati dugoročnu vrijednost za zajednicu

